

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาสังเกตลักษณะในเพลงแจ๊สของ เวส มอนท์โกเมอรี่ 2) เพื่อศึกษาแนวคิดที่ใช้ในการด้นในเพลงแจ๊สของเวส มอนท์โกเมอรี่จากบทเพลงที่ประพันธ์และบรรเลงโดย เวส มอนท์โกเมอรี่ ได้แก่ เพลง Cariba จากการวิเคราะห์สังเกตลักษณะในบทเพลงดังกล่าวพบว่า

1) สังคีตลักษณ์ พบว่า สังคีตลักษณ์แบบทำนองหลักและการแปรในโครงสร้างแบบ บลูส์12 ห้อง (Standard 12 Bars Blues) สำหรับการแปรใช้วิธีการด้น มีการบรรเลงหลายรอบซึ่งพบว่ามี 11 รอบ (Chorus) และตอนท้าย (Ending) เพลงมีการนำโมทีฟของท่อนหัวเพลงมาบรรเลงจบ มีการพัฒนาทำนองด้วยการซ้ำ (Repetition) รูปแบบกระสวนจังหวะ(Rhythmic Pattern) มีการใช้วิธีการพัฒนาทำนองด้วยการปรับระดับเสียง (Transposition) และมีการสอดแทรกแนวความคิดใหม่ (New Idea) เพิ่มเติมสลับกับทำนองหลัก

2) การสร้างและพัฒนาแนวทำนอง มีการสร้างทำนองใหม่ด้วยการใช้ควนซ์ (Sequence) โดยในท่อนหัวเพลงของเพลงนี้ได้มีการใช้การเล่นแบบบล็อกคอร์ดในการสร้าง Riff แรกของท่อน และRiff เพลงที่สองถูกสร้างขึ้นด้วยการเล่นแบบบล็อกคอร์ดและการเล่นแบบขึ้นคู่ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของเวส มอนท์โกเมรี่

3) แนวคิดการด้น ซึ่งเป็นในส่วนของกาแปรโดยใช้วิธีการด้นในการแปร ซึ่งแบ่งได้เป็นสามส่วน ได้แก่ การด้นแบบแนวทำนองเดี่ยว (Single Note) การบรรเลงแบบขนานคู่แปด(Octave) การบรรเลงแบบใช้คอร์ดในการดำเนินทำนอง(Block Chord) ในส่วนการด้นแบบแนวทำนองเดี่ยวนี้ ใช้บันเสียงเพนาทโทนิคเป็นอยู่บนพื้นฐานของ ริฟเพลง (riff) ที่มาจากท่อนทำนองหลัก ในส่วนของการบรรเลงแบบขนานคู่แปด (Octave) เป็นการด้นในลักษณะเดียวกันกับการส่วนแรก โดยใช้ ริฟ มาเป็นเครื่องมือในการด้น อยู่ในลักษณะการใช้บันไดเสียง เพนาโทนิค บลูส์และการใช้อาร์เปจีโอจากคอร์ดหลัก คอร์ดแทน(Substitution Chords) โดยเป็นทำนองที่ใช้โน้ตของคอร์ดเรียงซ้อน (Upper Structure) ซ้อนทับลงบนคอร์ดในส่วนของกาการด้นโดยใช้คอร์ดในการดำเนินทำนอง (Block Chord) ก่อนที่จะจบด้วยท่อนหลักของ

บทนำ

Wolf Marshall (2001 อ้างถึงใน ฤทธภา วงศ์คำจันทร์, 2562) จอห์น เลสลี "เวส" มอนท์โกเมอรี่ (6 มีนาคม 1923 - 15 มิถุนายน 1968) เป็นมือกีตาร์แจ๊ส ชาวอเมริกัน เขาเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นหนึ่งในนักกีตาร์แจ๊สที่สำคัญที่เกิดขึ้นใหม่หลังจังกโย ไรฮาร์ดและชาร์ลีส คริสเตียน ซึ่งถ้าหาก ชาร์ลีส คริสเตียน คือผู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยิ่งใหญ่ในการบรรเลงเพลงแจ๊สในยุคปี ค.ศ. 1930 แล้ว เวส มอนท์โกเมอรี่คือ ผู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่ในการบรรเลงเพลงแจ๊สในยุคของ เวส มอนท์โกเมอรี่ ต่อมาเช่น ซึ่งวิธีการบรรเลง ของเวส มอนท์โกเมอรี่ นั้นยังได้รับอิทธิพลมาจาก จังโก ไรฮาร์ด ด้วย และจากการศึกษาและเลียนแบบในการบรรเลงของ ชาร์ลีส คริสเตียน ทำให้ เวส มอนท์โกเมอรี่ได้พัฒนาวิธีการและแนวความคิดเป็นของตัวเอง แต่ก็ยังคงมีบางส่วนที่ยังคงเหมือน ชาร์ลีส คริสเตียน อยู่ วิธีการบรรเลงในแนวคิดของเวส มอนท์โกเมอรี่ยังมีอิทธิพลต่อคนอื่น ๆ นับไม่ถ้วนรวมทั้ง แนวเพลง แล็ต บีบ่ป รวมพั๊ซซิค เช่น โน แพลซ, จอจิล เบนสัน, เคนนีบอยล์,รอลรอยซ์แคมป์เบล,แกรนท์กรีน, จิมมีเฮนดริกซ์, สตีฟฟาว, รัสเชลล์มัลโลน, แพท มาทีโน, แพ็ต เมทีนีย์, ลี ริทนาว, และเอมิลี เรมเลอ

เวส มอนท์โกเมอรี่ได้รับอิทธิพลจากนักกีตาร์ผู้เป็นต้นแบบ คือ ชาลีส คริสเตียน, จังโก ไรฮาร์ด และนอกจากนี้ยังมีนักแซกโซโฟนที่เขาได้รับอิทธิพลทางแนวคิดการด้นมาปรับใช้กับกีตาร์ อย่าง จอร์น โคลเวอร์น และ ชาลีส พาร์คเกอร์ที่เป็นยอมรับสำหรับนักดนตรีทั่วโลก อิทธิพลทางดนตรีของนักกีตาร์ผู้นี้ส่งผลให้สำเนียงของเพลง รูปแบบเทคนิคการบรรเลงยังคงอยู่ ถึงแม้ว่านักกีตาร์คนนี้จะได้เสียชีวิตแล้วก็ตาม ส่วนผลงานของ เวส มอนท์โกเมอรี่ที่น่ามาวิเคราะห์นั้นคือเพลง Cariba เวส มอนท์โกเมรี่ บันทึกลีเสียงเพลงนี้ในปี ค.ศ. 1962 ในอัลบั้ม Full House กับ สังกัด Riverside ซึ่งเป็นอัลบั้มที่ถือได้ว่าเป็นความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ในสายอาชีพนักดนตรีของ เวส มอนท์โกเมรี่ มีนักดนตรีที่รับเชิญมาบันทึกเสียงคือสมาชิกที่เล่นอยู่กับ Miles Davis คือ Wynton Kelly, Paul Chamber , Jimmy Cobb และมี Johny Griffin มาบันทึกเสียงเทเนอร์แซกโซโฟนใ้โดยในการวิเคราะห์จะวิเคราะห์ในประเด็นดังต่อไปนี้

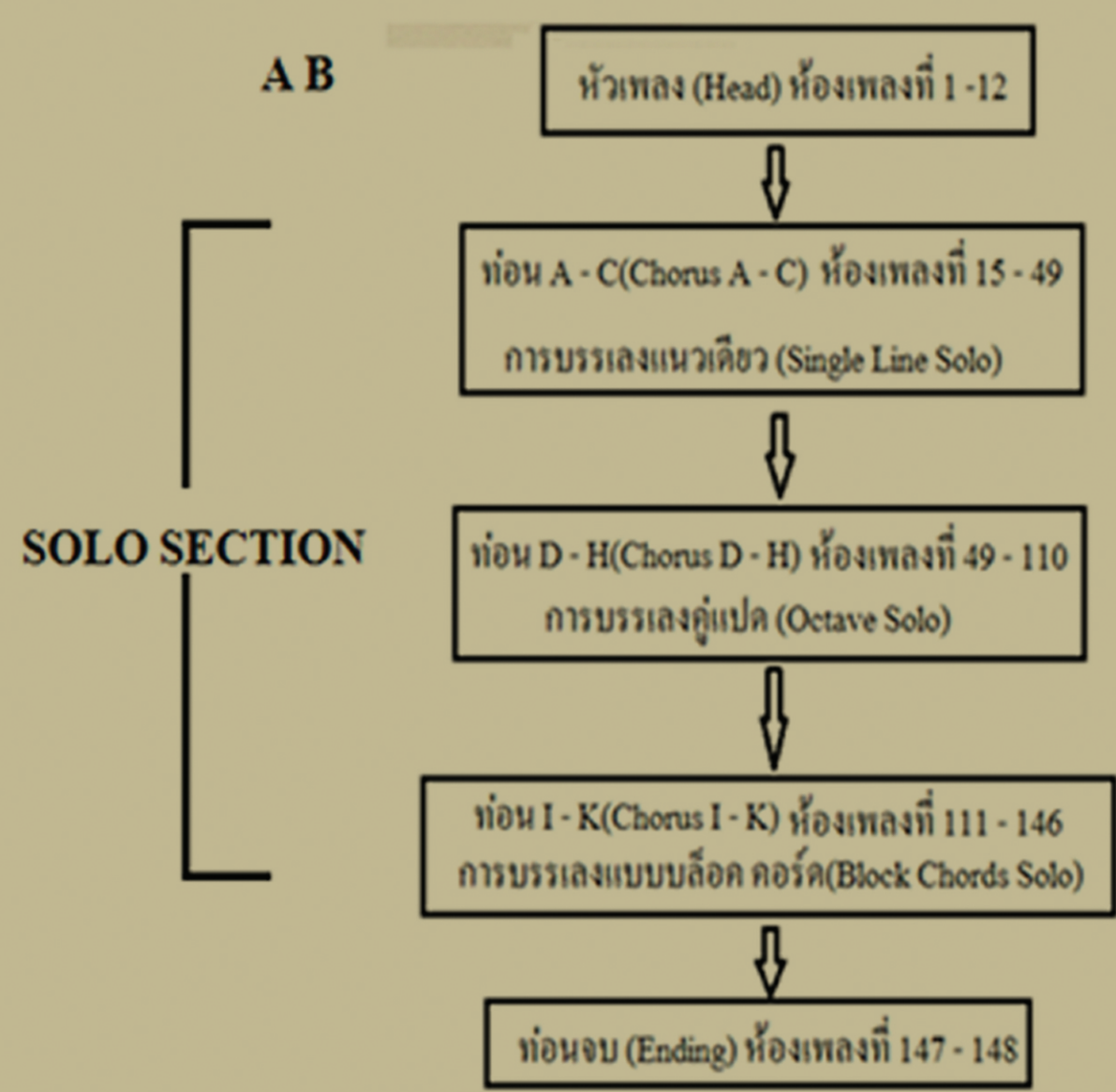
1. สังคีตลักษณ์ 2. การสร้างแนวทำนอง 3. บันไดเสียงเสียงที่ใช้ 4. การประสานและทางเดินคอร์ด

ในการวิเคราะห์เพลง Cariba ได้มีการวิเคราะห์ในบทเพลงเฉพาะส่วนที่เป็นการบรรเลงกีตาร์โดยนำทฤษฎีดนตรีแจ๊ส (เด่น อยู่ประเสริฐ, 2556) และใช้คำศัพท์ทางดนตรีมาใช้ในการอธิบาย (ณัชชา พันธุ์เจริญ, 2552) มาใช้ในการวิเคราะห์ดังนี้

ในการวิเคราะห์เพลง Cariba ได้มีการวิเคราะห์ในบทเพลงเฉพาะส่วนที่เป็นการบรรเลงกีตาร์โดยนำทฤษฎีดนตรีแจ๊ส (เด่น อยู่ประเสริฐ, 2556) และใช้คำศัพท์ทางดนตรีมาใช้ในการอธิบาย (ณัชชา พันธุ์เจริญ, 2552) มาใช้ในการวิเคราะห์ดังนี้

สังคีตลักษณ์

เพลง Cariba ท่อนหัวเพลง(Head)มีสังคีตลักษณ์ทำนองหลักและการแปรโดยมีโครงสร้างแบบ ใช้ทางคอร์ดแบบบลูส์12 ห้อง (Standard 12 Bars Blues) สำหรับท่อนโซโล (Solo Section) มีการบรรเลงหลายรอบซึ่งพบว่ามี 11 รอบ (Chorus) และตอนท้าย (Ending) เพลงมีการนำโมทีฟของท่อนหัวเพลงมาบรรเลงจบ ทั้งนี้ในแต่ละท่อนไม่พบว่ามีกาการดัดแปลงทางเดินคอร์ดและการเทิร์นอรวานด์ (Turnaround) แต่อย่างใด โดยแสดงโครงสร้างดังนี้

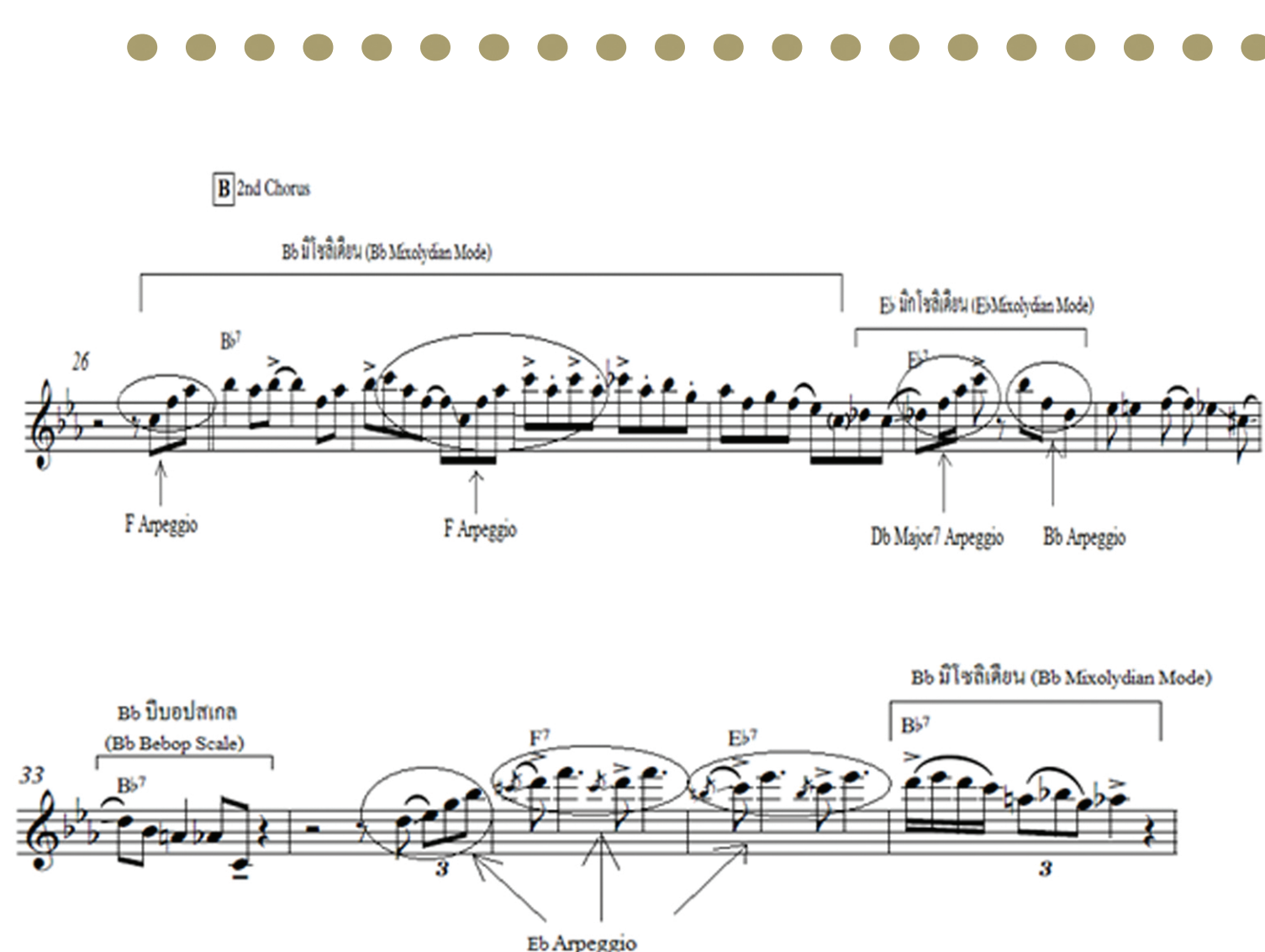
ภาพที่ 1 แสดงสังคีตลักษณ์เพลง Cariba

สังคีตลักษณ์และการด้นกีตาร์แจ๊ส ในเพลง Cariba ของ เวส มอนท์โกเมอร

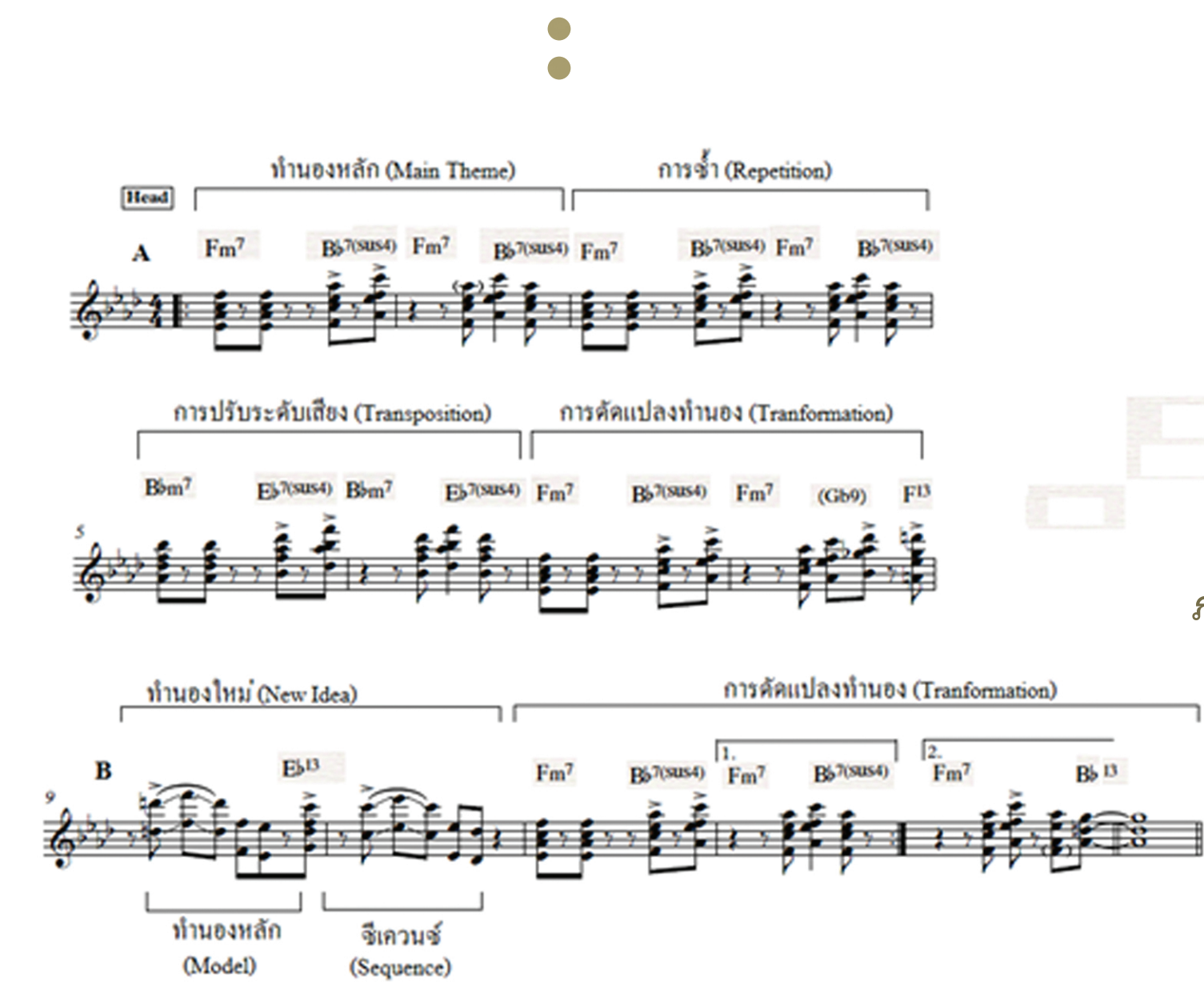
Forms of Wes Montgomery’s music and improvisation concepts in Cariba

ฤทธภา วงศ์คำจันทร์

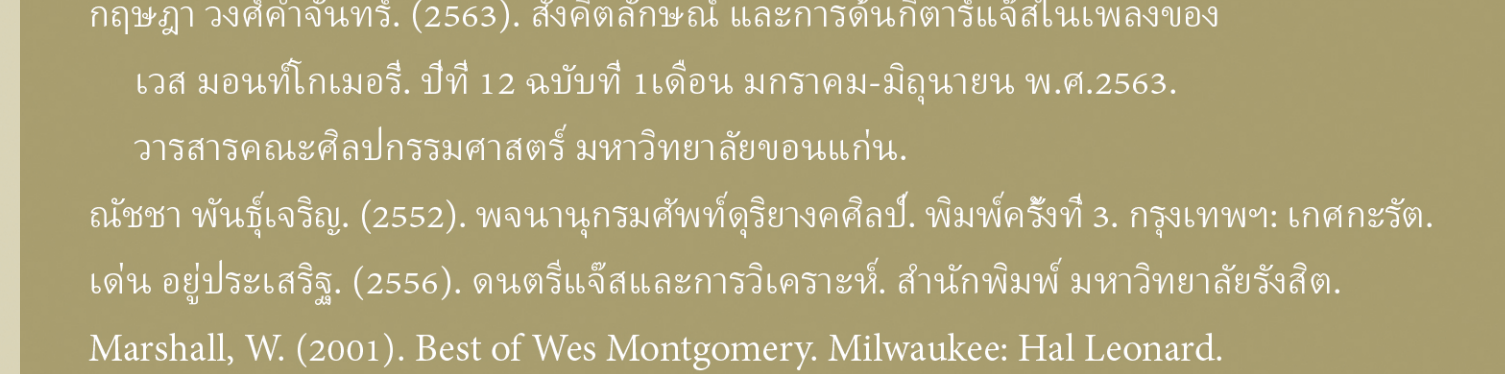
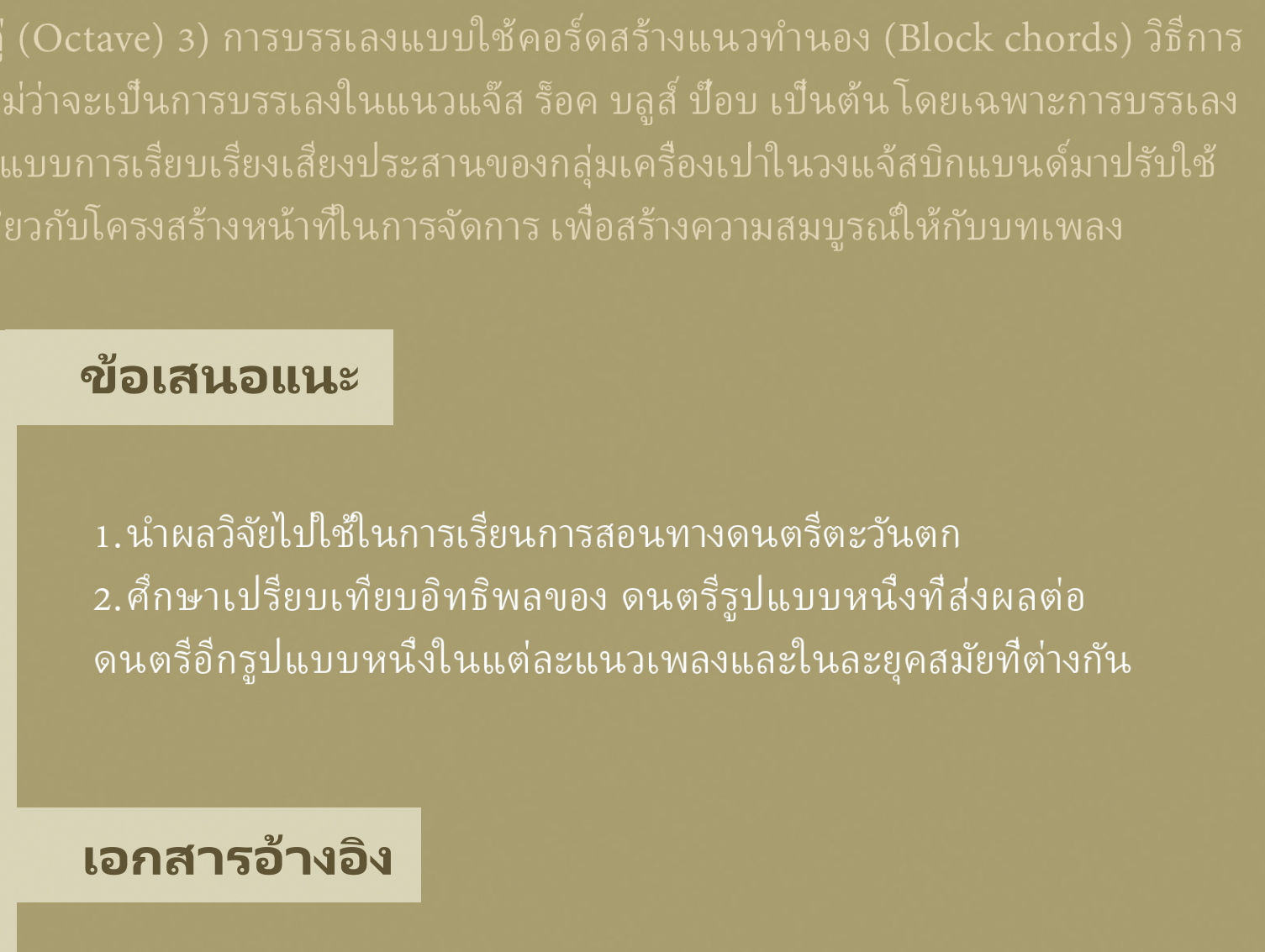
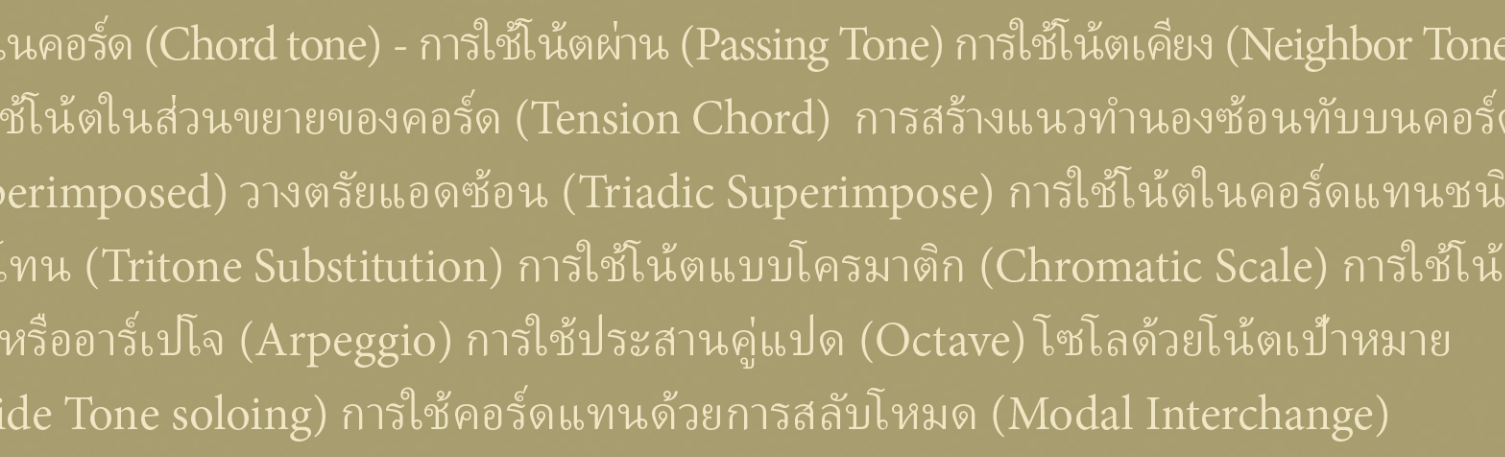
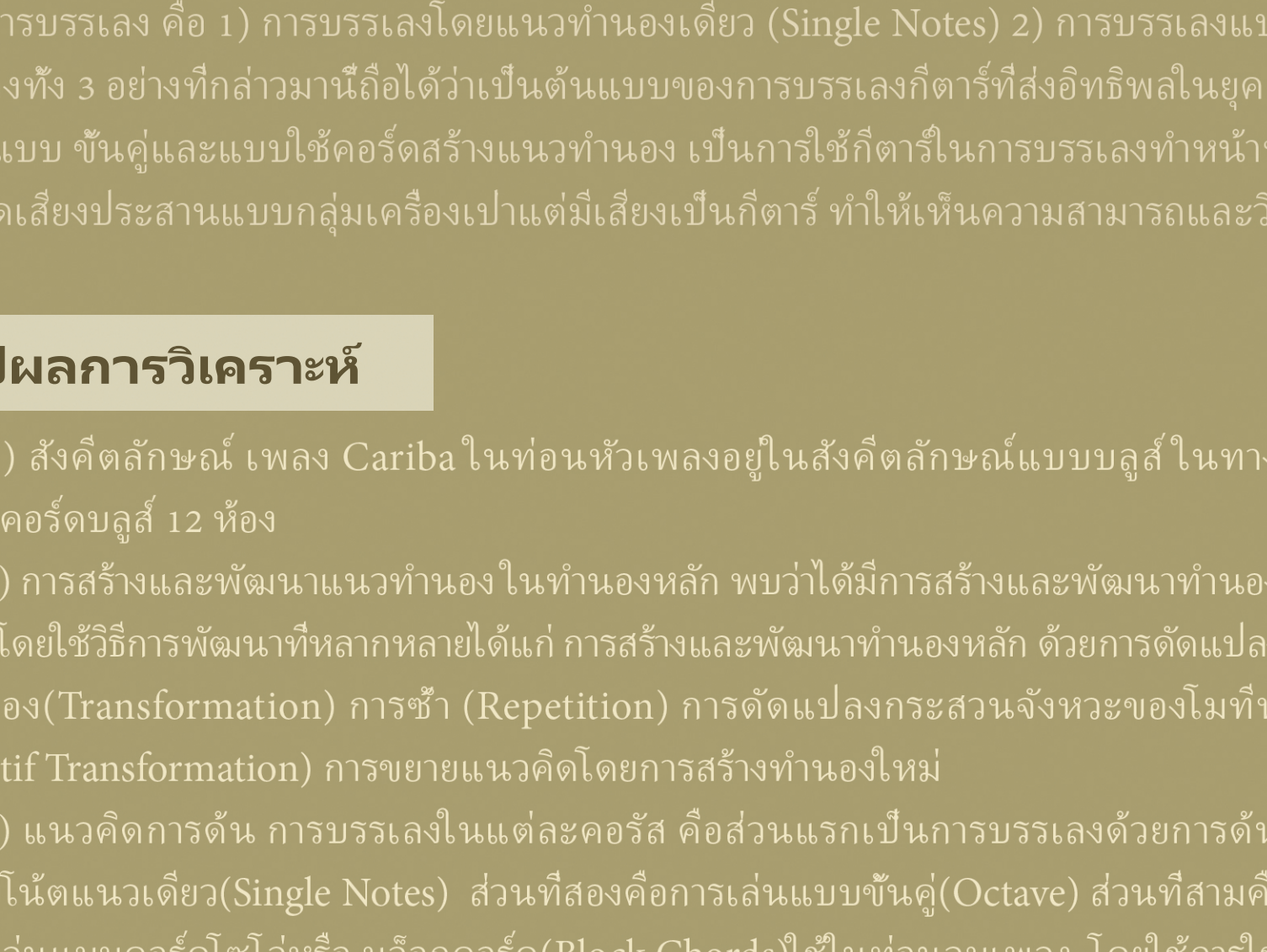
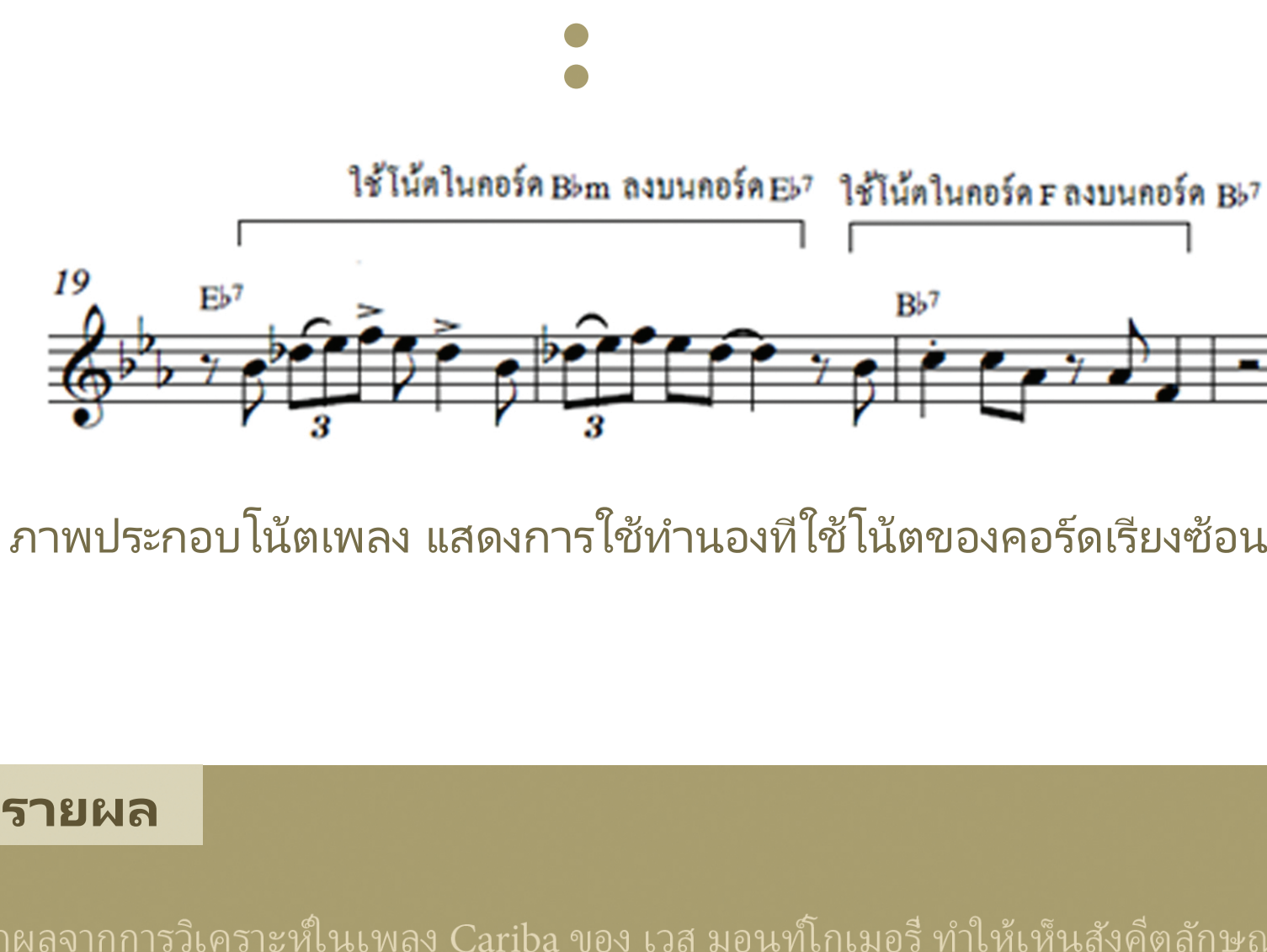
อาจารย์ประจำสาขาวิชาวัฒนธรรม ศิลปกรรม และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาพประกอบโน้ตเพลงชุดที่ 1 แสดงการบรรเลงในท่อน B

ภาพประกอบโน้ตเพลง แสดงทำนองหลักและการพัฒนาทำนองหลักเพลง CARIBA

อภิปรายผล

จากผลจากการวิเคราะห์ในเพลง Cariba ของ เวส มอนท์โกเมอรี่ ทำให้เห็นสังคีตลักษณ์และแนวคิดการด้นกีตาร์ที่ เวส มอนท์โกเมอรี่ใช้ในการประพันธ์และการด้น ซึ่งเป็นรูปแบบการบรรเลง คือ 1) การบรรเลงโดยแนวทำนองเดี่ยว (Single Notes) 2) การบรรเลงแบบขึ้นคู่ (Octave) 3) การบรรเลงแบบใช้คอร์ดสร้างแนวทำนอง (Block chords) วิธีการบรรเลงทั้ง 3 อย่างที่กล่าวมานี้ถือได้ว่าเป็นต้นแบบของการบรรเลงกีตาร์ที่ส่งอิทธิพลในยุคต่อมา ไม่ว่าจะเป็นการบรรเลงในแนวแจ๊ส ร็อค บลูส์ บีบ่บ เป็นต้น โดยเฉพาะการบรรเลงในรูปแบบ ขึ้นคู่และแบบใช้คอร์ดสร้างแนวทำนอง เป็นการใช้กีตาร์ในการบรรเลงทำหน้าที่เลียนแบบการเรียบเรียงเสียงประสานของกลุ่มเครื่องเป่าในวงแจ๊สกับแบบด้นมาปรับใช้จนเกิดเสียงประสานแบบกลุ่มเครื่องเป่าแต่มีเสียงเป็นกีตาร์ ทำให้เห็นความสามารถและวิถีคิดเกี่ยวกับโครงสร้างหน้า้ในการจัดการ เพื่อสร้างความสมบูรณเ็นให้กับบทเพลง

สรุปผลการวิเคราะห์

1) สังคีตลักษณ์ เพลง Cariba ในท่อนหัวเพลงอยู่ในสังคีตลักษณ์แบบบลูส์ ในทางเดินคอร์ดบลูส์ 12 ห้อง

2) การสร้างและพัฒนาแนวทำนองในทำนองหลัก พบว่าได้มีการสร้างและพัฒนาทำนองหลักโดยใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลายตั้งแต่ การสร้างและพัฒนาทำนองหลัก ด้วยการดัดแปลงทำนอง(Transformation) การซ้ำ (Repetition) การดัดแปลงกระสวนจังหวะของโมทีฟ (Motif Transformation) การขยายแนวคิดโดยการสร้างทำนองใหม่

3) แนวคิดการด้น การบรรเลงในแต่ละคอร์ด คือส่วนแรกเป็นการบรรเลงด้วยการด้นแบบโน้ตแนวเดี่ยว(Single Notes) ส่วนที่สองคือการเล่นแบบขึ้นคู่(Octave) ส่วนที่สามคือการเล่นแบบคอร์ดโซโล่หรือ บล็อกคอร์ด(Block Chords)ใช้ในท่อนจบเพลง โดยใช้การใช้โน้ตในคอร์ด (Chord tone) - การใช้โน้ตผ่าน (Passing Tone) การใช้โน้ตเคียง (Neighbor Tone) การใช้โน้ตในส่วนขยายของคอร์ด (Tension Chord) การสร้างแนวทำนองซ้อนทับบนคอร์ด (Superimposed) วางต้อยแอตซ้อน (Triadic Superimpose) การใช้โน้ตในคอร์ดแทนทริโตน (Tritone Substitution) การใช้โน้ตแบบโครมาติก (Chromatic Scale) การใช้โน้สแยกหรืออาร์เปจีโอ (Arpeggio) การใช้ประสานคู่แปด (Octave) โซโล่ด้วยโน้ตเป้าหมาย (Guide Tone soloing) การใช้คอร์ดแทนด้วยการสลับโหมด (Modal Interchange)

ข้อเสนอแนะ

1. นำผลวิจัยไปใช้ในการเรียนการสอนทางดนตรีตะวันตก

2. ศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลของ ดนตรีรูปแบบหนึ่งที่ส่งผลต่อ ดนตรีอีกรูปแบบหนึ่งในแต่ละแนวเพลงและในยุคสมัยที่ต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

ฤทธภา วงศ์คำจันทร์. (2563). สังคีตลักษณ์ และการด้นกีตาร์แจ๊สในเพลงของ เวส มอนท์โกเมอรี่. ปีที่ 12 ฉบับที่ 11 เดือน มกราคม-มิถุนายน พ.ศ.2563. วารสารคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2552). พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เอกศกษัต.

เด่น อยู่ประเสริฐ. (2556). ดนตรีแจ๊สและการวิเคราะห์. สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรังสิต.

Marshall, W. (2001). Best of Wes Montgomery. Milwaukee: Hal Leonard.